

Örnefnaskráning í Dalabyggð

IV. Hluti - Innri Fagridalur, Fagradalstunga – Foss

Sóley Valdimarsdóttir
Hulda Birna Albertsdóttir

Desember 2012
NV nr. 17-12

Útdráttur

Örnefnaskráning í Dalabyggð er samstarfsverkefni Náttúrustofu Vestfjarða, Breiðafjarðarnefndar og Dalabyggðar og hófst 2010.

Markmið verkefnisins er að skrá jarðir sem liggja að sjó í Breiðafirði og eru í Dalabyggð.

Í verkefninu felst að ræða við heimildamenn og staðsetja örnefni á tiltekinni jörð á stafrænt landupplýsingarkort (GIS). Örnefnaskrár Stofnunar Árna Magnússonar í íslenskum fræðum eru notaðar sem grunnheimild.

Alls voru skráð 108 örnefni í landi Innri Fagradals og 26 í landi Foss og Fagradalstungu.

Boðleiðum í Saurbæjarhreppi er lýst, en það eru leiðir sem fólk bar leitarseðla og fundarboð eftir.

Efnisyfirlit

ÚTDRÁTTUR	2
EFNISYFIRLIT	3
MYNDASKRÁ	4
INNGANGUR	6
AÐFERÐIR	7
INNRI-FAGRIDALUR	8
SKRÁNING ÖRNEFNA INNRI - FAGRADALS.....	9
<i>Örnefni Innri - Fagradals</i>	<i>12</i>
<i>Eyjar og sker í landi Innri - Fagradals.....</i>	<i>36</i>
FAGRADALSTUNGA - FOSS	42
SKRÁNING ÖRNEFNA FAGRADALSTUNGU - FOSS.....	42
<i>Örnefnaskrá Fagradalstungu - Foss.....</i>	<i>42</i>
<i>Örnefni Fagradalstungu - Foss.....</i>	<i>43</i>
KORT 1	49
KORT 2	50
KORT 3	51
BOÐLEIÐIR Í SAURBÆJARHREPPI	52
UMRÆÐUR	53
ÞAKKIR	53
HEIMILDIR	54

Myndaskrá

Mynd 1. Torffjall.....	12
Mynd 2. Tjaldaneshlíð	12
Mynd 3. Hafratindur	12
Mynd 4. Gullfoss.....	13
Mynd 5. Neðrihvammar.....	13
Mynd 6. Melbrekkur.....	13
Mynd 7. Melshorn	14
Mynd 9. Maríugerði/Soffíugerði.....	14
Mynd 10. Bakkar.	15
Mynd 11. Reiðhvammsmelur.....	15
Mynd 12. Reiðhvammur	16
Mynd 13. Reiðhvammur	16
Mynd 14. Hjallar	16
Mynd 15. Litladeild.	17
Mynd 16. Nautabyrgi..	17
Mynd 17. Deild/Deildargil.....	17
Mynd 18. Kirkja.	18
Mynd 19. Börð.	19
Mynd 20. Fagradalshvammar.....	19
Mynd 21. Votihvammur..	20
Mynd 22. Öskuhvammur..	20
Mynd 23. Brunnhúslág..	20
Mynd 24. Eyri..	21
Mynd 25. Árnámór.....	21
Mynd 26. Melur.	22
Mynd 27. Fornistekkur.	22
Mynd 28. Jónsbrekka.	22
Mynd 29. Leiti.....	23
Mynd 30. Leitislækur	23

Mynd 31. Fjóslág.....	23
Mynd 32. Laugumóar/Tunga.	24
Mynd 33. Fjósbarð.	24
Mynd 34. Náttagi	24
Mynd 35. Tröð.....	25
Mynd 36. Bænhúsvöllur.....	26
Mynd 37. Ból.	26
Mynd 38. Gonta.....	27
Mynd 39. Útrækt.....	27
Mynd 40. Gangur.....	27
Mynd 41. Bæjargil.....	28
Mynd 42. Deildardalur	29
Mynd 43. Skálargil.....	30
Mynd 44. Selfló.	31
Mynd 45. Tómgil.	31
Mynd 46. Völuholt	31
Mynd 47. Völumýri.	32
Mynd 48. Einbúi.	32
Mynd 49. Selgil	33
Mynd 50. Þrígil.....	34
Mynd 51. Torfagil.	34
Mynd 52. Gata.	35
Mynd 53. Stóri- Hvalbúkur	36
Mynd 54. Fremri/Litli Hvalbúkur.	37
Mynd 55. Reiðhvammsker.....	37
Mynd 56. Tungumúli.	43
Mynd 57. Hafratindur.	43
Mynd 58. Geitadalur.	45

Inngangur

Örnefnaskráning í Dalabyggð var verkefni unnið af Náttúrustofu Vestfjarða í samstarfi við Breiðafjarðarnefnd og Dalabyggð. Markmiðið var að taka jarðir sem liggja að sjó í Breiðafirði, en í einstaka tilvikum voru teknar jarðir með sem lágu ekki að sjó.

Örnefnaskráning hófst sumarið 2010 þar sem skráðar voru fornleifar á tveimur jörðum samhliða örnefnaskráningunni. Sóley Valdimarsdóttir, umhverfisskipulagsfræðingur sá um örnefnaskráninguna þangað til í október 2010 en þá tók Hulda Birna Albertsdóttir, umhverfisskipulagsfræðingur við skráningunni.

Í þessari skýrslu verður fjallað um örnefni á landi Innri Fagradals og Foss (ásamt Fagradalstungu, en hún er komin í eyði) og er þetta fjórði hluti verkefnisins.

Í örnefnasafni Stofnunar Árna Magnússonar í íslenskum fræðum eru geymdar skrár yfir örnefni á flestum jörðum á Íslandi. Skrárnar skipta þúsundum og er sú elsta frá árinu 1910 (arnastofnun.is, sótt á vef þann 4.10.2010). Þessar skrár eru mikilvæg heimild m.a. um menningu, sögu, landsnytjar og náttúrufar (m.a. Brink 1999). Einnig má halda því fram að þær séu hluti af menningar- og náttúruverðmætum. Örnefni sem varðveitast einungis í munnlegri geymd eiga á hættu að glatast þegar þörfin fyrir þau minnkar vegna breyttra aðstæðna (Guðrún Gísladóttir 1980). Því er mikilvægt að safna og staðsetja örnefni með hjálp staðkunnugra ásamt því að skrá niður merkingu þeirra, aldur og tilefni nafngiftar.

Skráðar voru niður boðleiðir í Saurbæjarhreppi og Skarðshreppi. Leitarseðlar voru fyrst og fremst sendir með þessum hætti á milli staða en einnig einstaka fundarboð. Í þessari skýrslu verður einungis talað um boðleiðir í Skarðshreppi þar sem Innri Fagradalur og Fagradalstunga voru hluti af þeim hreppi.

Aðferðir

Skráningin byggir fyrst og fremst á leiðbeiningum um örnefnaskráningu frá Stofnun Árna Magnússonar. Skráning á vettvangi er með aðstoð heimildarmanna. Aðrir þættir eru t.d. heimildaöflun, frágangur, kortagerð og fleira.

Örnefnasafn Stofnunar Árna Magnússonar í íslenskum fræðum var aðal heimild verkefnisins. Fundað var með heimildarmönnum þar sem þeir voru beðnir að lesa yfir örnefnaskrá Stofnunar Árna Magnússonar og staðsetja þau jafnóðum á útprentaða loftmynd. Heimildarmenn voru einnig beðnir um að koma með athugasemdir eða viðbætur við núverandi örnefnaskrá. Sérstaklega var reynt að fá útskýringar á örnefnum sem ekki höfðu augljósa merkingu. Í þeim tilvikum þar sem ekki var hægt að staðsetja örnefni nákvæmlega á loftmynd var farið á staðinn og tekinn GPS-staðsetningahnit í isnet93 hnitakerfinu og eru staðsetningar í skýrslu alltaf skráðar í austur og norður. Teknar voru ljósmyndir þar sem sá möguleiki var fyrir hendi.

Skráning boðleiða fól í sér að fá heimildamenn til að lýsa boðleiðunum og þær voru svo ritaðar niður.

Frágangur á gögnum fól í sér að færa staðsetningu örnefnanna inn á stafrænan loftmyndagrunn. Með því fékkst nákvæm staðsetning á þeim örnefnum sem merkt voru beint á útprentuðu loftmyndina. Niðurstöður gáfu af sér kort með örnefnum innan hverrar jarðar sem og örnefnalista sem greint er frá í þessari skýrslu.

Loftmyndir sem notaðar voru eru teknar í 3500 m hæð og eru frá árinu 2003. Myndirnar eru í eigu Dalabyggðar, en keyptar frá Loftmyndum ehf. Viðtöl við heimildarmenn voru tekin upp með Olympus VN-5500PC upptökutæki. Ljósmyndir voru teknar á stafrænar myndavélar af gerðinni Canon Ixus 960IS og Canon EOS 500D og eru í eigu Náttúrustofu Vestfjarða/ljósmyndara, sem í þessu tilviki var Sóley Valdimarsdóttir, nema annað sé tekið fram. GPS-staðsetningarpunktar voru teknir með Garmin 60CSx. Frágangur gagna fól í sér gerð stafrænna korta í Microstation v8i.

Innri-Fagridalur

Innri- Fagridalur er vestasta jörðin í Saurbæjarhreppi, önnur en Fagradalstunga, og er austan Fagradalsár og sunnan Gilsfjarðar. Upplýsingar um örnefni eru frá Þórólfi Guðjónssyni, bónda og að nokkru leyti frá Hirti Guðjónssyni, bróður hans, bónda að Fossi. Sigurður Þórólfsson skrifaði skrána að beðni Kristján Eldjárns í apríl 1966. Hafði hann þá hliðsjón af skrá Ara Gíslasonar sem byggðist á heimildum Þórólfs og Hjartar Guðjónssona (Örnefnaskrár Innri - Fagradals).

Samkvæmt Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalín var jarðadýrleiki Innri-Fagradals árið 1703, 40 kýrgildi. Hálfkirkja stóð þar frá 1491, en hún var aflögð 1826. Nefnt er „nýbýli“ sem nefnt er Reiðhvammur. Þar er ekki lengur búið og einungis rústir í dag. Tvö nýbýli til viðbótar voru fyrir jarðabókina, en bæði eyðilögð (Árni Magnússon og Páll Vídalín 1938). Í dag er annað býli við Innri-Fagradal, Foss. Það var byggt 1936 og þar búa Steingrímur Hjartarson og Guðrún Esther Magnúsdóttir.

Innri- Fagridalur er 28 ha ræktað land sem liggur í Fagradal (Þjóðskrá Íslands á.á). Búskapur er á jörðinni og þar búa hjónin Sigurður Þórólfsson og Erla Karlsdóttir.

Merki milli Fagradals og Tjaldaness eru landamerki við Deildargilið á Tjaldaneshlíð og fylgja Deildinni upp gegnum klettanna og inn Deildardalinn upp á fjallinu og inn í Draugavatn (en Deildin er útfall úr því vatni). Í Draugavatni mætast landamerki þriggja jarða: Innri Fagradals, Tjaldaness og Saurhóls. Úr Draugavatni liggja merkin þvert yfir Ásana og yfir Seljadalinn og í Keragilið sem kemur úr Hrútaborgarflóa. Samkvæmt landamerkjabréfi eru merkin þar sem gilið kemur fram úr brúninni, en ekki þar sem Keragilið kemur í Seljadalsána fremst í dalnum, en með því fylgir Innri – Fagradal svolítil sneið innan Keragilsins. Er reyndar ekki stórmál hvort miðið sem notað er. Frá Keragili liggja merkin um hábrúnina á Tungumúlanum (hvar sem hábrúnin er á bunguvöxnum múlanum) út á brúnina upp af Einbúa, sem er klettur í suðurhlíð Seljadals og þaðan um Einbúann og Einbúalækinn þvert niður í Seljadalsá hjá Völuholti og síðan fylgja merkin Seljadalsá hjá Völuholti og þaðan fylgja merkin Seljadalsá og Fagradalsá allt til sjávar. Á línunum frá Draugavatni yfir í Keragil liggja landamerki að Kverngrjóti og Bjarnastöðum (Sigurður Þórólfsson minnisblað 12. september 2011).

Upplýsingar í örnefnaskrá Stofnunar Árna Magnússonar eru frá Þórólfi Guðjónssyni fyrrum bónda þar og að nokkru leyti frá Hirti Guðjónssyni bróður hans, fyrrum bónda að Fossi. Skrásetjari örnefnaskrá Fagradalstungu er ókunnugur, en skráin er hreinrituð af Sigurði Þórólfsyni í Innri Fagradal árið 1966. Skráning þessi byggir á þessum skrá.

Skráning örnefna Innri - Fagradals

Í örnefnasafni Stofnunar Árna Magnússonar í íslenskum fræðum hafa örnefnum verið gefin raðnúmer eftir því hvar þau koma fyrir í lýsingu hverrar jarðar. Hér eru örnefnin látin halda þeim númerum og ný örnefni fá oftast númer í framhaldi af því síðasta. Í einstaka tilvikum var nýju örnefni gefið sama númer og annað sem fyrir var á listanum með viðbótinni *a* fyrir aftan. Var þetta gert þar sem nýtt örnefni tengdist eldra nafni. Í skráningarlista hér á eftir eru örnefnin fyrst talin upp í stafrófsröð en á eftir fylgja nánari upplýsingar um hvert og eitt í númeraröð. Örnefnin eru svo staðsett á loftmynd á kort 1, 2, 3, 4 og 5 þar sem örnefnið er staðsett á vinstri hlið niðri á örnefninu.

Árnamór 32	Fjósbarð 41
Ásar 57	Fjóslág 39
Bakkar 12	Fornistekkur 36
Ból 48	Foss 26
Brunnhúslág 31	Fótaspyrnumóar / Fótaspyrna 27
Bugsker 93	Fremra-Sel 61
Bæjarey 87	Fremri Hvalbúkur / Litli
Bæjareyjarhólmi 88	Gangur 50
Bæjarflói 53	Gata 77
Bæjargil 51	Gonta 49
Bænhúsvöllur 47	Gullfoss 04
Börð 24	Gægir 70
Deild / Deildargil 19	Gæglág 71
Deildardalur 55	Hafratindur 03
Deildargil / Deild 20	Háhólmi 91
Drangshlíð 69a	Heimra-Sel 72
Draugavatn 56	Hesthúsbali 43
Efristapar 21	Heysker 78
Einbúalækur 68	Hjallar 16
Einbúi 67	Hrossamýri 13
Eyri 31a	Hrútaborg 59
Fagradalsá 33	Hrútaborgarflói 59a
Fagradalseyri 10	Hrúteyjar 85
Fagradalshvamar 25	Hvalbúkur 80
Fagradalstunga 97	Hvannahólmi 92
Fagurey 83	Jónsbrekka 37
Fagureyjarhólmi 84	Keragil 58
Fannahjalli 52	Kirkja 22a
Fjárhúsflatir 44	Kolviðarflói 58a
Fótaspyrna / Fótaspyrnumóar 28	Laugumóar / Tunga 40
	Leiti 38

Langaflöt 100	Soffiugerði / Maríugerði 09
Leitislækur 38a	Stapamýri 23
Litladeild 17	Stóra-Hrútey 89
Litli Hvalbúkur / Fremri	Stóri-Hvalbúkur 79
Litlu-Veiðileysur 94	Stóru-Veiðileysur 95
Maríugerði / Soffiugerði 08	Suðureyjar 86
Melbrekkur 06	Svunta 46
Melshorn 07	Tjaldaneshlíð 02
Melur 35	Torfagil 76
Mýrar 22b	Torfagilsvatn 96
Nautabyrgi 18	Torffjall 01
Nátthagi 42	Tómugil 63
Neðrihvammar 05	Tröð 44a
Neðristapar 22	Tunga / Laugumóar 41
Norðurtangi 90	Tungumúli 66
Reiðhvammsmelur 14	Útrækt 49a
Reiðhvammssker 82	Völuholt 64
Reiðhvammur 15	Votihvammur 29
Selflói 62	Völumýri 65
Selgil 69	Þrígil 73
Seljadalsá 34	Þrígiljalægðir 74
Sjávarhúsatóftir 11	Þrígiljavatn 75
Sjónarhóll 54	Þvergarður 45
Skálargil 60	Öskuhvammur 30

Örnefni Innri - Fagradals

Torffjall 01

Staðsetning: A358057 N542660

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Lýsing / Staðhættir: Fjall milli Saurbæjar og Fagradals.

Kort: Kort 1.

Mynd 1. Torffjall.

Tjaldaneshlíð 02

Staðsetning: A358077 N543516

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Lýsing / Staðhættir: Hlíð Torffjalls, snýr að sjónum. Brött og lítið undirlend.

Kort: Kort 1.

Mynd 2. Tjaldaneshlíð.

Hafratindur 03

Staðsetning: A358057 N540764

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Lýsing / Staðhættir: Fjallstindur á milli Fagradals og Geitadals. Tindslögunin sést eingöngu frá bæjarstæði Innri-Fagradals.

Kort: Kort 1.

Mynd 3. Hafratindur.

Gullfoss 04

Staðsetning: A356361 N542610

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Lýsing / Staðhættir: Foss, rétt neðan við veginn í Fagradalsá.

Kort: Kort 1.

Mynd 4. Gullfoss.

Neðrihvammar 05

Staðsetning: A356382 N542696

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Lýsing / Staðhættir: Hvammar sem liggja meðfram Fagradalsá frá Gullfossi og niður að sjó.

Kort: Kort 1.

Mynd 5. Neðrihvammar.

Melbrekkur 06

Staðsetning: A356242 N542688

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Lýsing / Staðhættir: Brekkur neðst í Neðrihvömmum.

Kort: Kort 1.

Mynd 6. Melbrekkur.

Melshorn 07

Staðsetning: A356206 N542687

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Lýsing / Staðhættir: Hár melur sem tekur við af Melbrekkum. Melshorn nær nánast niður að ánni, niður undir sjó.

Kort: Kort 1.

Mynd 7. Melshorn.

Maríugerði / Soffíugerði 08

Staðsetning: A356244 N542670

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Gamlar tættur undir neðanverðum Melbrekkum, en sagt er að þar hafi verið býli sem hét Maríugerði. Í heimildum frá 1700 er reyndar talað um *Soffíugerði* á þessum stað, sem var þá ekki reglulegt býli heldur bænastaður konu sem bjó þar.

Kort: Kort 1.

Mynd 8. Maríugerði/Soffíugerði.

Fagradalseyri 10

Staðsetning: A356410 N543049

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Eyri nokkuð innan við Fagradalsárós. Þessi nafngift er ekki mikið notuð um eyrina.

Kort: Kort 3.

Sjávarhúsatóftir 11

Staðsetning: A356352 N542996

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Tóftarbrot á Fagradalseyri.

Kort: Kort 3.

Bakkar 12

Staðsetning: A357118 N543410

Heimild: Örnefnaskrár Innri – Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Hjallar í hliðinni inn með sjónum frá Fagradalseyri.

Kort: Kort 1.

Mynd 9. Bakkar.

Hrossamýri 13

Staðsetning: A357352 N543605

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Mýri innan við Bakkana og niður við sjóinn.

Kort: Kort 1.

Reiðhvammsmelur 14

Staðsetning: A357510 N543532

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Inn, og upp af Hrossamýri.

Kort: Kort 1.

Mynd 10. Reiðhvammsmelur.

Reiðhvammur 15

Staðsetning: A357852 N543748

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Stór hvammur innan af Reiðhvammsmel. Samkvæmt Árna Magnússyni, bónda í Tjaldanesi 1228, taldi hann að þar hefðu verið tvö býli; Maríugerði og Reiðhvammur.

Kort: Kort 1.

Mynd 11. Reiðhvammur.

Mynd 12. Reiðhvammur.

Hjallar 16

Staðsetning: A358173 N543892

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Stykkið frá Reiðhvammi alla leið inn að Deild.

Kort: Kort 1.

Mynd 13. Hjallar.

Litladeild 17

Staðsetning: A358681 N543823

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Gjá í fjallið (Torffjall), sem venjulega er þurr.

Kort: Kort 1.

Mynd 14. Litladeild.

Nautabyrgi 18

Staðsetning: A358581 N544154

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Nær frá Litludeild að Deild. Þar voru geymd naut á sumrin fram yfir aldamót og má þar enn sjá móta fyrir hlöðnum görðum.

Kort: Kort 1.

Mynd 15. Nautabyrgi.

Deild/ Deildargil 19

Staðsetning: A358865 N544056

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Gil í Torffjalli, markar landamerkin milli Tjaldaness og Innri-Fagradals.

Kort: Kort 1.

Mynd 16. Deild/Deildargil.

Efristapar 21

Staðsetning: A356869 N542802

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Klettaborgir sem liggja út og niður frá Leitinu, neðan þjóðvegarins.

Kort: Kort 1.

Neðristapar 22

Staðsetning: A356867 N542908

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Liggja niður af Efristöpum.

Kort: Kort 3.

Kirkja 22a

Staðsetning: A356792 N542861

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Einkennilegur klettur yst á Neðristöpum.

Kort: Kort 1.

Mynd 17. Kirkja.

Mýrar 22b

Staðsetning: A356691 N542914

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Staðsett neðan við Neðristapana, alla leið út að Neðrihvömmum. Búið að rækta upp í dag.

Kort: Kort 3.

Stapamýri 23

Staðsetning: A356963 N542700

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Staðsett ofan við Efristapa og nær upp að hlíð og út að túni. Þjóðvegurinn liggur í gegnum mýrina. Orðin að túni í dag. Í dag er Stapamýrin yfirleitt kölluð sá hluti hennar sem er neðan vegar. Hitt er orðið að Lönguflötum (100) og Krúsó (99).

Kort: Kort 1.

Börð 24

Staðsetning: A356794 N542236

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.
Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Staðsett innan við og
upp með Fagradalsá.

Kort: Kort 2.

Mynd 18. Börð.

Fagradalshvammar 25

Staðsetning: A356420 N542217

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.
Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Nokkrir hvammar sem
liggja upp með ánni fyrir ofan Gullfoss.

Kort: Kort 2.

Mynd 19. Fagradalshvammar.

Foss 26

Staðsetning: A356630 N542420

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Nýbýli sem reist var 1936 úr landi Fagradals. Bóndinn þar er Steingrímur
Hjartarson. Bærinn heitir eftir Gullfossi.

Kort: Kort 2.

Fótaspyrnumóar/ Fótaspyrna 27

Staðsetning: A356623 N542388

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Túnstykki upp frá bænum Fossi sem dró nafn sitt af hjáleigu frá Fagradal
sem var þar og hét Fótaspyrna. Þessir móar eru nú allir sléttir.

Kort: Kort 2.

Votihvammur 29

Staðsetning: A356666 N542269

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.
Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Hvammur ofan við Fótaspyrnumóa í Börðunum. Hann dregur nafn sitt af miklum dýjavætum sem koma undan Börðunum. Enn mjög blautur.

Kort: Kort 2.

Mynd 20. Votihvammur.

Öskuhvammur 30

Staðsetning: A356934 N542109

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.
Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Beint niður af bæjarstæði Innri-Fagradals er Öskuhvammur. Heitir það vegna þess að öskunni var daglega hellt fram af barðinu ofan við hvamminn og sér þess enn merki ef rótað er í barðinu.

Kort: Kort 2.

Mynd 21. Öskuhvammur.

Brunnhúslág 31

Staðsetning: A356896 N542131

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.
Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Lág fyrir framan Öskuhvamm. Sést lítið, en smá tóft sem Brunnhúsið var. Áður var vatnshrútur í Brunnhúsinu sem dældi vatni heim í bæ og

Mynd 22. Brunnhúslág.

fjós. Það var úr lind sem kom undan barðinu fyrir ofan Brunnhúsið.

Kort: Kort 2.

Eyri 31a

Staðsetning: A356666 N541952

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Þurr og slétt eyri beint niður af Brunnhúslág og að Fagradalsá.

Kort: Kort 2.

Mynd 23. Eyri.

Árnamór 32

Staðsetning: A356821 N541886

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Móastykki fyrir framan Eyrina. Þar fór fram mótekja fram yfir 1940.

Kort: Kort 2.

Mynd 24. Árnamór.

Fagradalsá 33

Staðsetning: A356758 N541817

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Áin í Fagradal.

Kort: Kort 2.

Seljadalsá 34

Staðsetning: A358211 N541715

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Á sem rennur í Seljadal.

Kort: Kort 1.

Melur 35

Staðsetning: A356955 N541874

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.
Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Melur upp af Árnámó, sléttur að ofan en brattur til hliðanna. Miklar krækiberjalendur þar.

Kort: Kort 2.

Mynd 25. Melur.

Fornistekkur 36

Staðsetning: A362680 N547163

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.
Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Tóftir sem staðsettar eru á kletthorni sem gengur út í ána fyrir framan Melinn.

Kort: Kort 1.

Mynd 26. Fornistekkur.

Jónsbrekka 37

Staðsetning: A357539 N541594

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.
Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Löng brekka ofan við veginn fram að Fagradalstungu áður en farið er niður að Seljadalsá.

Kort: Kort 1.

Mynd 27. Jónsbrekka.

Leiti 38

Staðsetning: A357573 N541843

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Úr leitinu sést heim til bæjar og inn á Seljadal.

Kort: Kort 2.

Mynd 28. Leiti.

Leitislækur 38a

Staðsetning: A357683 N541892

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Lækur er rennur ofan af Torffjalli og niður Leitið.

Kort: Kort 2.

Mynd 29. Leitislækur.

Fjóslág 39

Staðsetning: A357126 N541906

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Staðsett á milli Melsins og túnsins. Leitislækur rennur niður hana á leið sinni niður að Fagradalsá.

Kort: Kort 2.

Mynd 30. Fjóslág.

Laugumóar / Tunga 40

Staðsetning: A357080 N541961

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Þurr móaspilda í Fjósláginni.

Kort: Kort 2.

Mynd 31. Laugumóar/Tunga.

Fjósbarð 41

Staðsetning: A357066 N541993

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Hallinn andspænis melnum, frá túninu og niður í Fjóslág. Þar sem lækurinn rennur niður.

Kort: Kort 2.

Mynd 32. Fjósbarð.

Nátthagi 42

Staðsetning: A357322 N541944

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Allstórt stykki, slétt og hlaðnir garðar á alla vegu. Er staðsett heiman til við Leitið, uppi í hlíðarkverkinni. Þar var smalað heim til þess að taka af fénu í byrjun júlí.

Kort: Kort 2.

Mynd 33. Nátthagi.

Hesthúsali 43

Staðsetning: A356860 N542436

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Tún við landamerki Foss og Fagradals. Er í landi Foss eftir að landamerki í túni breyttust.

Kort: Kort 2.

Fjárhúsflatir 44

Staðsetning: A356870 N542354

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Tún upp af Hesthúsala. Þar á stóðu fjárhús fram yfir 1960.

Kort: Kort 2.

Tröð 44a

Staðsetning: A356997 N542358

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Þar er nú heimreiðin að bænum. Var áður þar sem nýja íbúðarhúsið er og heim undir fjárhús. Það voru allháir torfgarðar beggja vegna heimreiðar, að gömlu bæjarhúsunum.

Mynd 34. Tröð.

Kort: Kort 2.

Þvergarður 45

Staðsetning: A356929 N542265

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Gamalt garðlag sem liggur frá Tröðinni innanverðri í boga niður og út á barð.

Kort: Kort 2.

Svunta 46

Staðsetning: A356969 N542268

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Túnspilduhorn á milli Traðarinnar og Þvergarðsins.

Kort: Kort 2.

Bænhúsvöllur 47

Staðsetning: A357001 N542266

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Slétt tún sem er ofan við Tröðina (nú á milli íbúðarhúss og fjárhúss). Þar mun bænhús hafa staðið til forna. Í kirkjumáldaga 1491 er bænhúsið komið og allnokkrar eignir en var aflagt árið 1826, sem það hefur staðið í um 500 ár.

Kort: Kort 2.

Mynd 35. Bænhúsvöllur.

Ból 48

Staðsetning: A357084 N542426

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Slétt skriða sem umkringist af hlöðnum görðum. Staðsett innan og ofan við Bænhúsvöll og upp að hliðinni. Ból, Gonta og Útræktin er nú allt runnið saman í eitt og engin sjáanleg merki á milli.

Kort: Kort 2.

Mynd 36. Ból.

Gonta 49

Staðsetning: A357141 N542260

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Laut, framan við Ból. Ból, Gonta og Útræktin er nú allt runnið saman í eitt og engin sjáanleg merki á milli.

Kort: Kort 2.

Mynd 37. Gonta.

Útrækt 49a

Staðsetning: A357182 N542259

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Ból, Gonta og Útræktin er nú allt runnið saman í eitt og engin sjáanleg merki á milli.

Kort: Kort 2.

Mynd 38. Útrækt.

Gangur 50

Staðsetning: A357261 N542435

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Sæmilega greiðfær grastó sem gengur upp í gegnum klettana, beint upp af bænum. Þar var farið upp á fjallið í smalamennsku.

Kort: Kort 1.

Mynd 39. Gangur.

Bæjargil 51

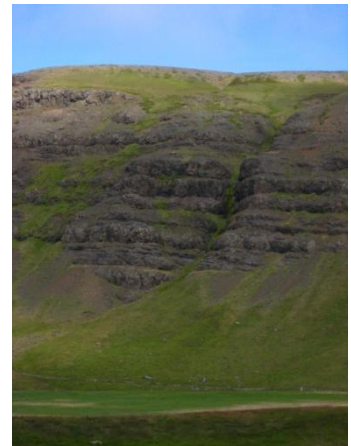
Staðsetning: A357305 N542367

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Lítið gil sunnan Gangsins.

Kort: Kort 1.

Mynd 40. Bæjargil.

Fannahjalli 52

Staðsetning: A357369 N542309

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Snarbrattur grashjalli sunnan við Bæjargilið og ofan við klettana.

Kort: Kort 1.

Bæjarflói 53

Staðsetning: A357902 N542465

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Lítill flói sem tekur við þegar upp á brúnina kemur. Úr honum rennur Leitislækurinn.

Kort: Kort 1.

Sjónarhóll 54

Staðsetning: A358087 N5430955

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Lítill hóll nyrst í háum holtum innan við Bæjarflóa.

Kort: Kort 1.

Deildardalur 55

Staðsetning: A359710 N543931

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Dalur upp af Deildinni, sem beygir til austurs nokkuð frá brúninni.

Kort: Kort 1.

Mynd 41. Deildardalur.

Draugavatn 56

Staðsetning: A361536 N544258

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Vatn við endann á Deildardal. Úr því rennur lækur eftir dalnum og eftir merkjum Fagradals og Tjaldaness.

Kort: Kort 1.

Ásar 57

Staðsetning: A360978 N543486

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Hríóstrugir melhryggir milli Deildardals og Seljadals.

Kort: Kort 1.

Keragil 58

Staðsetning: A361833 N541955

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Gil sem er innan til á Seljadal að sunnanverðu. Það kemur úr Hrutaborgarflóa (59a) sem er innst á Tungumúla.

Kort: Kort 1.

Kolviðarflói 58a

Staðsetning: A361649 N542730

Heimild: Árni Björnsson, 2011, Sigurður Þórólfsson, viðtal 12. september 2011.

Lýsing / Staðhættir: Innar en Keragil.

Kort: Kort 1.

Hrútaborg 59

Staðsetning: A361987 N541014

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Er í Hrútaborgarflóa (59a).

Kort: Kort 1.

Hrútaborgarflói 59a

Staðsetning: A361983 N541130

Heimild: Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Nýtt. Staðsettur innst á Tungumúla.

Kort: Kort 1.

Skálargil 60

Staðsetning: A361033 N541593

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Gil sem dregur nafn sitt af skál í hliðinni, upp með gílinu.

Kort: Kort 1.

Mynd 42. Skálargil.

Fremra-Sel 61

Staðsetning: A361067 N542268

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Nokkuð stór selrúst. Sumstaðar sést í hleðslur en mjög vel grasi gróin og þýfð. Sést vel. Nokkrir veggir greinilegir, en hluti selsins er komið í þúfur og illgreinilegt (Margrét Hallmundsdóttir og Lóa Júlía Antonsdóttir, 2010).

Kort: Kort 1.

Selflóí 62

Staðsetning: A361099 N542228

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Flóinn umhverfis Fremra-Sel.

Kort: Kort 1.

Mynd 43. Selflóí.

Tómugil 63

Staðsetning: A360232 N541907

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Tvö gil sömu megin utarlega í Seljadalnum. Þau eru afar vatnslítill nema í vorleysingum.

Kort: Kort 1.

Mynd 44. Tómugil.

Völuholt 64

Staðsetning: A360273 N542258

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Melur/holt niður við Seljadalsá.

Kort: Kort 1.

Mynd 45. Völuholt.

Völumýri 65

Staðsetning: A360254 N542144

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Flói fyrir ofan Völuholt. Nokkuð blautur.

Kort: Kort 1.

Mynd 46. Völumýri.

Tungumúli 66

Staðsetning: A359657 N541120

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Fjall milli Seljadals og Geitadals.

Kort: Kort 2.

Einbúi 67

Staðsetning: A359866 N541673

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Einstakur klettur ofarlega í hlið Tungumúlans.

Kort: Kort 1.

Mynd 47. Einbúi.

Einbúalækur 68

Staðsetning: A359804 N541886

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Lækur sem rennur niður með Einbúa og í Seljadalsá. Er á merkum Fagradals og Fagradalstungu.

Kort: Kort 1.

Selgil 69

Staðsetning: A360342 N542957

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Gil í Seljadalsbrúninni
að norðanverðu sem rennur niður í Seljadalsá.

Kort: Kort 1.

Mynd 48. Selgil.

Drangshlið 69a

Staðsetning: A359868 N542708

Heimild: Árni Björnsson, 2011. Sigurður Þórólfsson, viðtal 12. september 2011.

Lýsing / Staðhættir: Hlíðin milli Selgils og Þrígilja. Dregur nafn sitt af klettadrang í hlíðinni.

Kort: Kort 1.

Gægir 70

Staðsetning: A360368 N543068

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Sérstakur klettur á brúninni þar sem vatn rennur niður í Selgil.

Kort: Kort 1.

Gægislág 71

Staðsetning: A360354 N543021

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Laut í kringum Gægi.

Kort: Kort 1.

Heimra-Sel 72

Staðsetning: A360360 N542966

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Tóftir sem staðsettar eru við Selgil, spölkorn frá Seljadalsá. Selin hafa líklega átt þátt í því að nafn dalsins breyttist úr Melárdal í Seljadal.

Kort: Kort 1.

Þrígil 73

Staðsetning: A359304 N542413

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Þrjú gil með stuttu millibili, heiman við Selgil.

Kort: Kort 1.

Mynd 49. Þrígil.

Þrígiljalægðir 74

Staðsetning: A359288 N542938

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Lægðir er liggja upp af Þrígiljum.

Kort: Kort 1.

Þrígiljavatn 75

Staðsetning: A359459 N543317

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Staðsett efst í Þrígiljalægðum.

Kort: Kort 1.

Torfagil 76

Staðsetning: A358811 N542201

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Gil utan við Þrígil úr því rennur úr Torfagilsvatni sem er upp á miðju Torffjalli.

Kort: Kort 1.

Mynd 50. Torfagil.

Gata 77

Staðsetning: A358107 N542097

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Greiðfær leið úr Seljadal upp á Torffjall, inn af Leitinu.

Kort: Kort 1.

Mynd 51. Gata.

Torfagilsvatn 96

Staðsetning: A358628 N542955

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Lýsing / Staðhættir: Vatn sem staðsett er ofan á Torffjalli.

Kort: Kort 1.

Fagradalstunga 97

Staðsetning: A357955 N541326

Heimild: Sigurður Þórólfsson, viðtal 16. desember 2010.

Lýsing / Staðhættir: Gamall bær sem lá fram undan Tungumúla. Bærinn var eign kirkjunnar í lok miðalda og nær óslitið í byggð frá því um 1700-1946 en þá var land jarðarinnar sameinað Fossi.

Kort: Kort 1.

Robinson 98

Staðsetning: A357955 N541326

Heimild: Sigurður Þórólfsson, viðtal 12. september 2011.

Lýsing / Staðhættir: Stykki sem Sigurður Þórólfsson skírði Robinson.

Kort: Kort 1.

Krúsó 99

Staðsetning: A356893 N542511

Heimild: Sigurður Þórólfsson, viðtal 12. september 2011.

Lýsing / Staðhættir: Annað stykki sem Sigurður Þórólfsson skírði Krúsó. Krús var niður með veginum sem stykkið var skírt eftir.

Kort: Kort 2.

Langaflöt 100

Staðsetning: A356998 N542505

Heimild: Sigurður Þórólfsson, viðtal 12. september 2011.

Lýsing / Staðhættir: Stykki á milli Krúsó(99) og fjallshlíðar.

Kort: Kort 2.

Eyjar og sker í landi Innri - Fagradals

Nokkrar eyjar og sker eru á jörð Innri-Fagradals og verða þær taldar upp hér og skráðar niður á loftmyndir. Erfitt var að mynda þessar eyjar vegna fjarlægðar þeirra frá landi. Örnefnin eru á Hróteyjunum eru á korti 1, en allar eyjurnar og skerin eru sýnd á korti 2.

Heysker 78

Staðsetning: A355922 N542880

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Lýsing / Staðhættir: Fram af Fagradalsárósi. Þar var lent hey framan úr eyjum.

Kort: Kort 1.

Stóri- Hvalbúkur 79

Staðsetning: A356206 N543100

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Lýsing / Staðhættir: Sker sem staðsett er fram af naustunum og inn af þeim.

Kort: Kort 3.

Mynd 52. Stóri- Hvalbúkur.

Fremri /Litli Hvalbúkur 80

Staðsetning: A356201 N543313

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Lýsing / Staðhættir: Liggur dýpra en sá stóri.
Fer í kaf þegar að flæðir.

Kort: Kort 1.

Mynd 53. Fremri/Litli Hvalbúkur.

Reiðhvammsker 82

Staðsetning: A357373 N543929

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Lýsing / Staðhættir: Hættuleg flæðisker út af
Reiðhvammi.

Kort: Kort 1.

Mynd 54. Reiðhvammsker.

Fagurey 83

Staðsetning: A354860 N545267

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Lýsing / Staðhættir: Staðsett nokkuð frá landi.

Kort: Kort 5.

Fagureyjarhólmi 84

Staðsetning: A355793 N545985

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Lýsing / Staðhættir: Stutt inn af Fagurey.

Kort: Kort 5.

Hrúteyjar 85

Staðsetning: A354155 N546928

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals. Sigurður Þórólfsson, viðtal 22. júlí 2010.

Myndir: Kort 1.

Lýsing / Staðhættir: Nokkrar samliggjandi eyjar sem gengt er á milli á fjöru.

Kort: Kort 4.

Suðureyjar 86: A354622 N546754. Næst landi.

Bæjarey 87: A354303 N546649. Vestur af Suðureyjum.

Bæjareyjarhólmi 88: A354154 N546681.

Stóra-Hrútey 89: A354153 N546955. Stærsta eyjan í klasanum.

Norðurtangi 90: A354094 N547219. Norðan af Stóru-Hrútey.

Háhólmi 91: A354173 N547012. Fastur við Stóru-Hrútey að norðanverðu.

Hvannahólmi 92: A354333 N547247. Nyrstur af Hrúteyjum og aðskildastur frá þeim.

Þangað er aðeins gengt um stórstraum.

Bugsker 93: A256428 N548614. Innst á firðinum.

Kort 4. Hróteyjar (mynd í eigu Landmælinga Íslands).

Litlu-Veiðileysur 94

Staðsetning: A356918 N547992

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Lýsing / Staðhættir: Sker austur af Bugskeri.

Kort: Kort 5.

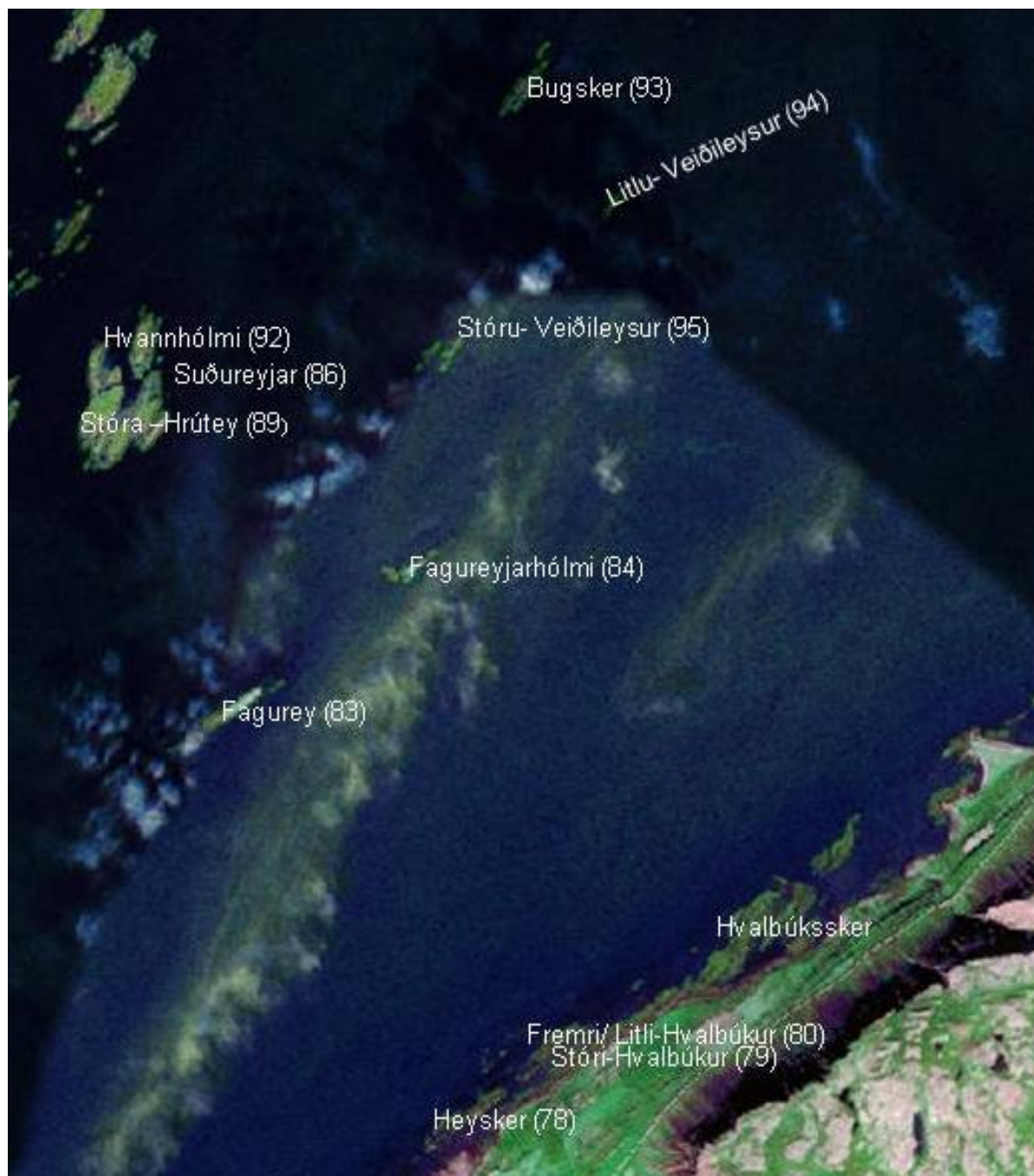
Stóru-Veiðileysur 95

Staðsetning: A356547 N547172

Heimild: Örnefnaskrár Innri - Fagradals.

Lýsing / Staðhættir: Sker milli Bugskers og Fagureyjarhólma sem fara í kaf á flóði.

Kort: Kort 5.

Kort 5. Eyjar og sker sem tilheyra Innri Fagradal (mynd í eign Landmælinga Íslands, á.á).

Fagradalstunga - Foss

Jörð í fyrrum Saurbæjarhreppi, sem staðsett er næst landi Ytri- Fagradals og er vestust jarða í hreppnum önnur en Innri- Fagridalur. Jörðin er í eyði en árið 1946 sameinaðist jörðin við Foss og nytja bændurnir, Steingrímur Hjartarson og kona hans, Guðrún Esther Magnúsdóttir á Fossi jörðina. Örnefnin úr Örnefnaskrá Stofnunar Árna Magnússonar voru skráð af Þórólfi Guðjónssyni bónda að Innri – Fagradal, en hreinrituð af Sigurði Þórólfsyni árið 1966. Viðtal var tekið við Steingrím Hjartarson og Sigurð Þórólfsen þann 13. september 2011 og þeir fengnir til að staðsetja örnefnin á korti.

Í jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns er jörðin metin árið 1703 á 12 kýrgildi. Jarðareigandinn var Arnfríður Eggertsdóttir á Skarði og ábúandinn Jón Jónsson. Hagar spilltust smá saman af skriðum og slæmt veður var þar eftir áttarskiptum (Árni Magnússon og Páll Vídalín 1938).

Merkin fara ofan úr Hafratindi, sem er hæsta fjall hér á fjallgarðinum, eftir Hólkotsmúla, ofan í svonefndan Töflugeira, sem er grasgeiri í Múlakollinum og þaðan niður í Fagradalsá í Þverárós.

Skráning örnefna Fagradalstungu - Foss

Í örnefnasafni Stofnunar Árna Magnússonar í íslenskum fræðum hafa örnefnum verið gefin raðnúmer eftir því hvar þau koma fyrir í lýsingu hvernar jarðar. Hér eru örnefnin látin halda þeim númerum og ný örnefni fá oftast númer í framhaldi af því síðasta. Í skráningarlista hér á eftir eru örnefnin fyrst talin upp í stafrófsröð en á eftir fylgja nánari upplýsingar um hvert og eitt í númeraröð. Örnefnin eru svo staðsett á loftmynd á kort 1 þar sem örnefnið er staðsett á vinstri hlið niðri á örnefninu.

Örnefnaskrá Fagradalstungu - Foss

Einbúalækur 27	Geitadalur 11
Einbúi 26	Grafartungur 09
Fagradalsá 06	Grafartungusporður 10
Fossar 17	Hafratindur 03
Geitadalsá 12	Hjallar 25
Geitadalsdrög 19	Hólkotsmúli 04

Hrútaborg 21

Illagil 18

Lambagil 14

Langalág 08

Njálsgil 13

Tungumúli 02

Tungumýrar 28

Töflugeiri 05

Sauðgil 15

Seljadalsá 24

Seljadalur 23

Skófnahraun 20

Stekkur 22

Víði(r)flói 16

Þverárós 07

Örnefni Fagradalstungu - Foss

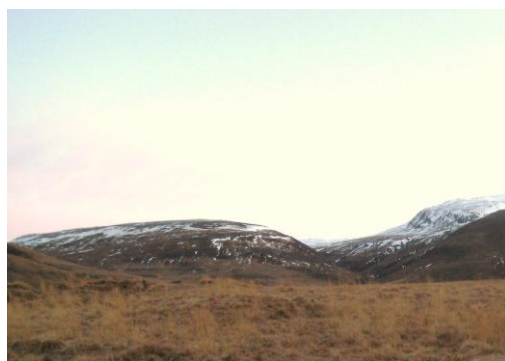
Tungumúli 02

Staðsetning: A359653 N541113

Heimild: Örnefnaskrár Fagradalstungu. Sigurður Þórólfsson, viðtal 13. september 2011.

Lýsing/ Staðhættir: Frá Einbúalæknum og heim eftir múlanum, sem er á milli Seljadals og Geitardals.

Kort: Kort 1.

Mynd 55. Tungumúli.

Hafratindur 03

Staðsetning: A359671 N539880

Heimild: Örnefnaskrár Fagradalstungu. Sigurður Þórólfsson, viðtal 13. september 2011.

Lýsing/ Staðhættir: Merkin fara ofan úr Hafratindi, sem er hæsta fjall hér á fjallgarðinum, eftir há Hólkotsmúla, ofan í svonefndan Töflugeira, sem er grasgeiri í Múlakollinum og þaðan niður í Fagradalsá í Þverárós.

Kort: Kort 1.

Mynd 56. Hafratindur.

Holkotsmúli 04

Staðsetning: A358175 N540575

Heimild: Örnefnaskrár Fagradalstungu. Sigurður Þórólfsson, viðtal 13. september 2011.

Lýsing/ Staðhættir: Fremri fjallstindur á mynd 57.

Kort: Kort 1.

Töflugeiri 05

Staðsetning: A357834 N540552

Heimild: Örnefnaskrár Fagradalstungu. Sigurður Þórólfsson, viðtal 13. september 2011.

Lýsing/ Staðhættir: Merkin fara ofan úr Hafratindi, sem er hæsta fjall hér á fjallgarðinum, eftir há Hólkotsmúla, ofan í svonefndan Töflugeira, sem er grasgeiri í Múlakollinum og þaðan niður í Fagradalsá í Þverárós.

Kort: Kort 1.

Þverárós 07

Staðsetning: A357242 N540661

Heimild: Örnefnaskrár Fagradalstungu. Sigurður Þórólfsson, viðtal 13. september 2011.

Lýsing/ Staðhættir: Ós Þverárar þar sem hún mætir Fagradalsá.

Kort: Kort 1.

Langalág 08

Staðsetning: A357366 N540858

Heimild: Örnefnaskrár Fagradalstungu. Sigurður Þórólfsson, viðtal 13. september 2011.

Lýsing/ Staðhættir: Laut niður af Hólkotsmúla, um merkin.

Kort: Kort 1.

Grafartungur 09

Staðsetning: A356940 N541250

Heimild: Örnefnaskrár Fagradalstungu. Sigurður Þórólfsson, viðtal 13. september 2011.

Lýsing/ Staðhættir: Svæðið niður með Löngulág og þaðan niður ána.

Kort: Kort 1.

Grafartungusporður 10

Staðsetning: A356421 N541937

Heimild: Örnefnaskrár Fagradalstungu. Sigurður Þórólfsson, viðtal 13. september 2011.

Lýsing/ Staðhættir: Þar sem árnar mætast hjá Grafartungum.

Kort: Kort 1.

Geitadalur 11

Staðsetning: A358211 N541715

Heimild: Örnefnaskrár Fagradalstungu. Sigurður Þórólfsson, viðtal 13. september 2011.

Lýsing/ Staðhættir: Að norðanverðu, inn með Hólkotsmúla gengur Geitadalur.

Kort: Kort 1.

Mynd 57. Geitadalur.

Geitadalsá 12

Staðsetning: A358510 N540865

Heimild: Örnefnaskrár Fagradalstungu. Sigurður Þórólfsson, viðtal 13. september 2011.

Lýsing/ Staðhættir: Á í Geitadal.

Kort: Kort 1.

Njálsgil 13

Staðsetning: A358826 N540470

Heimild: Örnefnaskrár Fagradalstungu. Sigurður Þórólfsson, viðtal 13. september 2011.

Lýsing/ Staðhættir: Ef haldið er fram Geitadal sunnanverðan er gil innan til á móts við Tungubæinn, sem heitir Njálsgil.

Kort: Kort 1.

Lambagil 14

Staðsetning: A359208 N540409

Heimild: Örnefnaskrár Fagradalstungu. Sigurður Þórólfsson, viðtal 13. september 2011.

Lýsing/ Staðhættir: Gil fyrir framan Njálsgil.

Kort: Kort 1.

Sauðgil 15

Staðsetning: Fæst ekki staðsett.

Heimild: Örnefnaskrár Fagradalstungu. Sigurður Þórólfsson, viðtal 13. september 2011.

Lýsing/ Staðhættir: Gil fyrir framan Njálsgil.

Víði(r)flói 16

Staðsetning: A360531 N540484

Heimild: Örnefnaskrár Fagradalstungu. Sigurður Þórólfsson, viðtal 13. september 2011.

Lýsing/ Staðhættir: Staðsettur upp frá Sauðgili og er hann upp að rótum Hafratinds.

Kort: Kort 1.

Fossar 17

Staðsetning: A359338 N540639

Heimild: Örnefnaskrár Fagradalstungu. Sigurður Þórólfsson, viðtal 13. september 2011.

Lýsing/ Staðhættir: Fyrir framan miðjan dal eru svonefndir Fossar í Geitadalsá.

Kort: Kort 1.

Illagil 18

Staðsetning: A360371 N540721

Heimild: Örnefnaskrár Fagradalstungu. Sigurður Þórólfsson, viðtal 13. september 2011.

Lýsing/ Staðhættir: Fyrir framan Fossa að norðanverðu.

Kort: Kort 1.

Geitadalsdrög 19

Staðsetning: A360741 N540428

Heimild: Örnefnaskrár Fagradalstungu. Sigurður Þórólfsson, viðtal 13. september 2011.

Lýsing/ Staðhættir: Flóinn inn af Geitadal.

Kort: Kort 1.

Skófnahraun 20

Staðsetning: A361892 N539999

Heimild: Örnefnaskrár Fagradalstungu. Sigurður Þórólfsson, viðtal 13. september 2011.

Lýsing/ Staðhættir: Hæðahryggur innan við Geitadalsdrög. Þar eru merki milli Fagradalstungu og Þverdals og þaðan í Hrútaborg.

Kort: Kort 1.

Hrútaborg 21

Staðsetning: A361251 N540919

Heimild: Örnefnaskrár Fagradalstungu. Sigurður Þórólfsson, viðtal 13. september 2011.

Lýsing/ Staðhættir: Klettaborg í samnefndum flóa innst í Tungumúla.

Kort: Kort 1.

Stekkur 22

Staðsetning: A358412 N541278

Heimild: Örnefnaskrár Fagradalstungu. Sigurður Þórólfsson, viðtal 13. september 2011.

Lýsing/ Staðhættir: Stekkjarrústir fyrir ofan bæinn, upp undir Tungumúlanum.

Kort: Kort 1.

Seljadalur 23

Staðsetning: A358463 N541475

Heimild: Örnefnaskrár Fagradalstungu. Sigurður Þórólfsson, viðtal 13. september 2011.

Lýsing/ Staðhættir: Dalur sem liggur til austurs milli Tungumúla að sunnan og Torffjalls að norðan sem nær næstum yfir í Staðarhólsdal.

Kort: Kort 1.

Seljadalsá 24

Staðsetning: A358211 N541715

Heimild: Örnefnaskrár Fagradalstungu. Sigurður Þórólfsson, viðtal 13. september 2011.

Lýsing/ Staðhættir: Rennur eftir Seljadalnum. Hún er á merkjum milli Innri – Fagradals og Fagradalstungu.

Kort: Kort 1.

Hjallar 25

Staðsetning: A359047 N541740

Heimild: Örnefnaskrár Fagradalstungu. Sigurður Þórólfsson, viðtal 13. september 2011.

Lýsing/ Staðhættir: Grasbekkir inn hlíðar Tungumúlans.

Kort: Kort 1.

Einbúi 26

Staðsetning: A356866 N541673

Heimild: Örnefnaskrár Fagradalstungu. Sigurður Þórólfsson, viðtal 13. september 2011.

Lýsing/ Staðhættir: Einstakur klettur í hlíðinni inn og upp af Hjöllum (25), á merkjum milli Fagradals og Fagradalstungu.

Kort: Kort 1.

Einbúalækur 27

Staðsetning: A359804 N541886

Heimild: Örnefnaskrár Fagradalstungu. Sigurður Þórólfsson, viðtal 13. september 2011.

Lýsing/ Staðhættir: Niður með Einbúa og ræður hann merkjum milli Fagradalstungu og Innri-Fagradals.

Kort: Kort 1.

Tungumýrar 28

Staðsetning: A358150 N541531

Heimild: Örnefnaskrár Fagradalstungu. Sigurður Þórólfsson, viðtal 13. september 2011.

Lýsing/ Staðhættir: Inn frá túninu, inn með Seljadalsá.

Kort: Kort 1.

Boðleiðir í Saurbæjarhreppi

Boðleiðir voru leiðir sem leitarseðlar og einstaka fundarboð voru send eftir. Yfirleitt byrjaði boðleiðin á þeim bæ þar sem oddviti bjó hverju sinni. Samkvæmt Jóhanni G. Péturssyni (minnisblað Þórólfar Halldórssonar um boðleiðir í Fellsstrandarhreppi 28.3.2011) var leitarseðillinn yfirleitt í einriti og var þessi eini seðill borinn á milli bæja, og á hverjum bæ lögðu menn hann ýmist á minnið eða endurrituðu. Í kring um 1980 var farið að senda seðlana á alla bæi með pósti. (Jóhann G. Pétursson fyrrverandi oddviti. Þórólfur Halldórsson skrifl. uppl.).

Fagradalstunga – Innri Fagridalur – Foss- Tjaldanes- (Ásar- kom í byggð þegar nánast var hætt að nota boðleiðirnar)- Saurhóll – Kverngrjót – Bjarnastaðir – Þverdalur – Kjarlaksvellir – Hvammsdalur – Hvammsdalskot – Þverfell – Mikligarður – Staðarhóll – Lambanes - Þurranes – Stóri múli – Efri múli – Belgsdalur – Hvítidalur – Bessatunga – Fremri Brekka – Neðri Brekka – Hvoll – Máskelda – Efri Brunná – Neðri Brunná – Litla holt – Stóra holt – Ólafsdalur – Kleifar.

Á sjöunda og áttunda áratugnum komu ný býli inn, eins og Ljósaland, Skriðuland, Jaðar, Brunná, Skuld og Lindarholt. Á þeim tíma var hætt að senda boð eftir boðleiðum, en gögn eins og t.d leitarseðlar, voru send í pósti. Nú eru tölvur og önnur tækni komin til svo nú er liðin tíð að „skilmæli“ séu send boðleiðina (Sigurður Þórólfsson, skrifl. uppl. 12. 9. 2011).

Umræður

Örnefni þróast með breyttum aðstæðum, því er mikilvægt að uppfæra örnefnasöfn og -skrár til þess að stuðla að varðveislu þeirra. Nútímataekni gerir þessa vinnu bæði nákvæmari og auðveldari og með reglulegum skráningum er hægt að halda utan um alla þróun og breytingar á íslenskum örnefnum.

Einungis var eitt örnefni sem ekki var staðsett á korti, Sauðgil 15 í landi Fagradalstungu en annars voru öll örnefni staðsett á kortum.

Eins og bent hefur verið á er mikilvægt að halda utan um breytingar á íslenskum örnefnum og því verður örnefnaskráningu seint lokið.

Þakkir

Gerð þessa verkefnis hefði verið ómöguleg án aðstoðar heimildarmanna í röðum heimamanna. Það voru: Sigurður Þórólfsson og Erla Karlsdóttir, Innri Fagradal og Steingrímur Hjartarson, Fossi. Kunnum við þeim bestu þakkir fyrir aðstoðina. Meðlimir Breiðafjarðarnefndar gerðu athugasemdir. Mats Wibe Lund var svo almennilegur að gefa myndir á forsiðuna, og er honum einnig þakkað. Sveinn Pálsson sveitastjóri er tengiliður Dalabyggðar. Forstöðumanni Náttúrustofu Vestfjarða, Þorleifi Eiríkssyni er þakkað, ásamt meðlimum Breiðarfjarðarnefndar fyrir yfirferð og athugasemdir.

Heimildir

Forsíðumynd: Mats Wibe Lund. á.á.. *Innri Fagridalur* - MWL – 55 – 123-93.

Árni Björnsson. (2011). *Í DALI VESTUR - Ferðafélag Íslands árbók 2011*. Reykjavík: Prentsmiðjan Oddi.

Árni Magnússon og Páll Vídalín. 1938. *Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns. VI. bindi*. Kaupmannahöfn: Hið íslenska fræðafélag. Endurútgefin (ljósprentuð eftir eldri útgáfu) af Sögufélagi Reykjavíkur 1983.

Brink S. 1999. Social order in the early Scandinavian landscape. Í Fabeck C., Ringtved J. (ritstjórar), *Settlement and landscape* (bls. 423-439). Århus: Jutland Archaeological Society Press.

Hulda Birna Albertsdóttir. 2010. *Örnefnaskráning í Dalabyggð - Ólafsdalur*. Náttúrustofa Vestfjarða. NV nr. 19-10. Bolungarvík.

Hulda Birna Albertsdóttir. 2012. *Örnefnaskráning í Dalabyggð – Stóra- og Litlaholt*. Náttúrustofa Vestfjarða. NV nr. 15-12. Bolungarvík.

Hulda Birna Albertsdóttir. 2012. *Örnefnaskráning í Dalabyggð – Tjaldanes og Lambanes*. Náttúrustofa Vestfjarða. NV nr. 16-12. Bolungarvík.